

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
MICHAL BOBEK IŠVADA,
pateikta 2019 m. gegužės 7 d.¹

Byla C-347/18

Alessandro Salvoni
prieš
Anna Maria Fiermonte

(*Tribunale di Milano* (Milano teismas, Italija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Teisminis bendradarbiavimas civilinėse bylose – Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 – 53 straipsnis –
Pažyma, patvirtinanti, kad kilmės teismo priimtas teismo sprendimas yra vykdytinas – Procesas –
Kilmės teismo įgaliojimai – Vartotojų apsauga – Europos Sąjungos pagrindinių teisių
chartijos 47 straipsnis“

I. Įvadas

1. Pagal 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (nauja redakcija)² nustatytą sistemą valstybės narės teismų priimtas teismo sprendimas kitose valstybėse narėse turi būti pripažįstamas netaikant jokios specialios tvarkos. Jeigu jis vykdytinas kilmės valstybėje narėje, jis bus vykdytinas kitose valstybėse narėse nereikalaujant taikyti egzekvatūros procedūros.

2. Tam, kad valstybėje narėje būtų užtikrintas kitoje valstybėje narėje priimto teismo sprendimo vykdymas, pareiškėjas privalo kompetentingai vykdymo institucijai pateikti teismo sprendimo kopiją ir pagal Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnį išduotą pažymą, kurioje patvirtinama, kad minėtas teismo sprendimas yra vykdytinas, ir pateikiama sprendimo santrauka (toliau – pažyma pagal 53 straipsnį).

3. Koks yra tos procedūros pobūdis ir kokie yra su ja susiję kilmės teismo įgaliojimai? Šie klausimai iš esmės yra *Tribunolo di Milano* (Milano teismas, Milanai, Italija) iškelti klausimai, susiję su šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą. Visų pirma, šis teismas nori išsiaiškinti, ar kilmės teismas, kuriam pavesta išduoti pažymą pagal 53 straipsnį, savo iniciatyva gali siekti patikrinti, ar teismo sprendimas, kurio vykdymo prašoma, išduotas pažeidžiant jurisdikcijos taisykles dėl vartojimo sutarčių, kad prireikus galėtų informuoti vartotoją apie tokį pažeidimą ir sudarytų jam sąlygas apvarstyti galimybę ginčyti teismo sprendimo vykdymą valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi.

¹ Originalo kalba: anglų.

² OL L 351, 2012, p. 1 (dar vadinamas reglamentu „Briuselis Ia“).

II. Sąjungos teisė

4. Reglamento Nr. 1215/2012 26 konstatuojamoje dalyje numatyta:

„[A]bipusis pasitikėjimas teisingumo vykdymu Sąjungoje pateisina principą, kad valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas turėtų būti pripažintas visose valstybėse narėse netaikant jokios specialios procedūros. Be to, siekis sumažinti tarptautinio bylinėjimosi laiko sąnaudas ir išlaidas pateisina teismo sprendimo paskelbimo vykdytinu, prieš pradėdant jį vykdyti valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, panaikinimą. Todėl vienos valstybės narės teismo sprendimas turėtų būti traktuojamas taip, tarsi jis būtų priimtas valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi.“

5. Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Jurisdikcija dėl bylų, susijusių su vartojimo sutartimis, kurias sudaro asmuo, vartotojas, ir kurių dalykas nėra laikomas šio asmens komercine ar profesine veikla, nustatoma pagal šį skirsnį, nedarant poveikio 6 straipsniui ir 7 straipsnio 5 punktui, jeigu:

<...>

c) visais kitais atvejais, sutartis buvo sudaryta su asmeniu, vykdančiu komercinę arba profesinę veiklą valstybėje narėje, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, arba kitu būdu tokią veiklą susiejančiu su minėta valstybe nare ar keliomis valstybėmis, įskaitant tą valstybę narę, ir jeigu sutartis priskiriama tokios veiklos sričiai.“

6. Pagal Reglamento Nr. 1215/2012 18 straipsnio 2 dalį „[k]ita sutarties šalis gali pareikšti ieškinį vartotojui tik valstybės narės, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, teismuose“.

7. Reglamento Nr. 1215/2012 42 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Kad valstybėje narėje būtų vykdomas kitoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas, pareiškėjas kompetentingai vykdymo institucijai pateikia:

- a) teismo sprendimo kopiją, atitinkančią sąlygas, būtinas jo autentiškumui patvirtinti; ir
- b) pagal 53 straipsnį išduotą pažymą, kuria patvirtinama, kad teismo sprendimas vykdytinas, ir kurioje pateikiama teismo sprendimo santrauka ir, atitinkamais atvejais, informacija apie atlygintinas bylinėjimosi išlaidas ir palūkanų apskaičiavimą.“

8. Reglamento Nr. 1215/2012 45 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Bet kurios suinteresuotosios šalies prašymu teismo sprendimas nepripažįstamas, jei:

<...>

e) teismo sprendimas prieštarauja:

- i) II skyriaus 3, 4 arba 5 skirsniams, jeigu atsakovas buvo draudėjas, apdraustasis, draudimo sutarties naudos gavėjas, žalą patyrusi šalis, vartotojas arba darbuotojas; <...>“

9. Pagal Reglamento Nr. 1215/2012 46 straipsnį „[a]smeniui, kurio atžvilgiu prašoma vykdyti teismo sprendimą, pateikus prašymą, teismo sprendimą atsisakoma vykdyti tuo atveju, jei nustatomas vieno iš 45 straipsnyje nurodytų pagrindų buvimas“.

10. Pagal Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnį „[k]ilmės teismas bet kurios suinteresuotosios šalies prašymu išduoda pažymą, naudodamasis I priede nustatyta forma“.

III. Faktinės aplinkybės, procesas ir pateiktas prejudicinis klausimas

11. 2015 m. lapkričio 3 d. pareikštame ieškinyje Alessandro Salvoni, Milano advokatas, paprašė *Tribunale di Milano* (Milano teismas, Milanai) išduoti mokėjimo įsakymą Anna Maria Fiermonte (kurios nuolatinė gyvenamoji vieta yra Hamburge) atžvilgiu, siekdamas prisiteisti sumas, jam mokėtinas už profesines paslaugas, jo suteiktas ryšium su teisiniu procesu dėl testamentu.

12. 2015 m. spalio 26 d. *Tribunale di Milano* (Milano teismas, Milanai) išdavė mokėjimo įsakymą dėl 53 297,68 EUR sumos, palūkanų ir bylinėjimosi išlaidų sumokėjimo (toliau – nagrinėjamas mokėjimo įsakymas).

13. A. M. Fiermonte nepateikė prieštaravimų dėl mokėjimo įsakymo ir jis tapo galutinis. Tuomet A. Salvoni paprašė *Tribunale di Milano* (Milano teismas, Milanai) išduoti pažymą pagal 53 straipsnį dėl šio įsakymo.

14. Tačiau, *ex officio* atlikęs paiešką internete ir peržiūrėjęs A. Salvoni skelbiamą informaciją, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas padarė išvadą, kad: i) A. Salvoni ir A. M. Fiermonte santykiai laikytini vartojimo teisiniais santykiais ir ii) A. Salvoni vykdė veiklą, susijusią su vartotojo gyvenamosios vietos valstybe nare, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnio 1 dalies c punktą. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, tas teismas nusprendė, kad pagal Reglamento Nr. 1215/2012 18 straipsnio 2 dalį A. Salvoni galėjo pareikšti ieškinį savo klientei tik valstybės narės, kurioje yra jos nuolatinė gyvenamoji vieta, teismuose.

15. *Tribunale di Milano* (Milano teismas, Milanai), kuris veikė vadovaudamasis pažymos pagal 53 straipsnį išdavimo procedūra, padarė išvadą, kad išduodamas nagrinėjamą mokėjimo įsakymą jis prieš tai nepatikrino savo jurisdikcijos pagal Reglamentą Nr. 1215/2012, kaip reikalaujama minėto reglamento 28 straipsnio 1 dalyje.

16. Tokiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laikosi nuomonės, kad automatinis pažymos pagal 53 straipsnį išdavimas gali prieštarauti Sąjungos teisei, nes iš to asmens, kurio atžvilgiu mokėjimo įsakymas gali būti įvykdytas, gali būti atimta veiksminga teisių gynimo priemonė. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pripažįsta, kad pagal Reglamento Nr. 1215/2012 42 ir 53 straipsnius jis neturi įgaliojimų neišduoti pažymos, nes atitinkamas mokėjimo įsakymas yra tapęs galutinis. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar, atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnį, pagal Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnį jam gali būti suteikti įgaliojimai imtis kitų veiksmų vartotojui apsaugoti.

17. Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi Teisingumo Teismo jurisprudencija, pagal kurią vartotojo padėtis yra mažiau palanki nei pardavėjų ar tiekėjų, todėl gali būti reikalaujama, kad nacionaliniai teismai, prireikus veikdami savo iniciatyva, imtųsi aktyvių veiksmų, kad ta nelygybė tam tikromis aplinkybėmis būtų ištaisyta³. Todėl tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, reikia rasti pusiausvyrą tarp poreikio užtikrinti greitą ir veiksmingą teismo sprendimų vykdymą Europos Sąjungoje ir būtinybės veiksmingai apsaugoti vartotojus.

³ Šis teismas remiasi, *inter alia*, 2009 m. spalio 6 d. Sprendimu *Asturcom Telecomunicaciones* (C-40/08, EU:C:2009:615), 2012 m. birželio 14 d. Sprendimu *Banco Español de Crédito* (C-618/10, EU:C:2012:349), 2015 m. birželio 4 d. Sprendimu *Faber* (C-497/13, EU:C:2015:357), 2016 m. vasario 18 d. Sprendimu *Finanmadrid EFC* (C-49/14, EU:C:2016:98) ir 2017 m. sausio 26 d. Sprendimu *Banco Primus* (C-421/14, EU:C:2017:60).

18. Remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nuomone, tinkama pusiausvyra būtų pažeista aiškinant Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnį taip, kad pagal jį kilmės teismas turi teisę *ex officio* vykdyti įgaliojimus, kad patikrintų, ar pažeistos reglamento II skyriaus 4 skirsnyje (t. y. jo 17–19 straipsniuose) nustatytos jurisdikcijos taisyklės, ir prireikus informuoti vartotoją apie galimą pažeidimą. Taip vartotojui būtų pranešta, kad jis gali pasinaudoti Reglamento Nr. 1215/2012 45 straipsnio 1 dalies e punkte ir 46 straipsnyje numatytais priemonėmis ginčyti sprendimo pripažinimą ir vykdymą valstybės narės, kurioje gyvena, teisme.

19. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, *Tribunale di Milano* (Milano teismas, Milanai) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį klausimą, kad būtų priimtas prejudicinis sprendimas:

„Ar Reglamento [Nr. 1215/2012] 53 straipsnis ir [Chartijos] 47 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad jais kilmės teismui, kurio prašoma, remiantis galutiniu sprendimu, išduoti [pažymą pagal 53 straipsnį], draudžiama *ex officio* įgyvendinti įgaliojimus patikrinti, ar nebuvo pažeistos [Reglamento Nr. 1215/2012] II skyriaus 4 skirsnyje nustatytos taisyklės, siekiant informuoti vartotoją apie pažeidimą, jeigu jis būtų nustatytas, kad tas vartotojas, žinodamas visas aplinkybes, galėtų įvertinti galimybę pasinaudoti minėto reglamento 45 straipsnyje nurodytais teisių gynimo priemonėmis?“

20. Pastabas raštu šioje byloje pateikė Čekijos vyriausybė, Airija, Italijos vyriausybė ir Europos Komisija.

IV. Analizė

A. Preliminarios pastabos

21. Pirmiausia pateiksiu savo nuomonę šioje byloje, kad būtų galima apibrėžti joje keliamų teisinių klausimų analizės ribas.

22. Pirmą, nagrinėjamą mokėjimo įsakymą išdavė *Tribunale di Milano* (Milano teismas, Milanai), kuris taip pat yra nacionalinis teismas, kuris kaip kilmės teismas, gavęs prašymą išduoti pažymą pagal 53 straipsnį dėl to paties įsakymo, nutarė pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą. Darau išvadą, kad nors formaliai pirminį mokėjimo įsakymą išdavė ir tas pats teismas, tačiau kitos sudėties (arba kitas jo teisėjas).

23. Antra, nagrinėjamas mokėjimo įsakymas nėra Europos vykdomasis raštas, kaip tai suprantama pagal 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 805/2004, sukuriantį neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą (toliau – Reglamentas Nr. 805/2004)⁴. Tai yra tik nacionaline teise paremtas teismo sprendimas, kuris tam, kad būtų pripažintas ir vykdomas tarp valstybių, turi būti parengtas vadovaujantis mechanizmais, kaip numatyta Reglamente Nr. 1215/2012.

24. Trečia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo prašyme priimti prejudicinį sprendimą nėra minimos jokios aplinkybės dėl bet kokių dokumentų įteikimo Vokietijoje gyvenančiai atsakovei A. M. Fiermonte. Todėl neaišku, ar A. M. Fiermonte realiai turėjo galimybę prieštarauti tam, kad būtų išduotas A. Salvoni reikalaujamas mokėjimo įsakymas, ir ar jai buvo tinkamai įteikti atitinkami dokumentai. Nors šiuo atveju tai tikrai nėra nagrinėjamas dalykas, galbūt vertėtų priminti, kad, apskritai, tai, kad kitoje valstybėje narėje dokumentai nebuvo įteikti, gali turėti įtakos sprendimo, priimto pagal Sąjungos ar nacionalinę teisę (atsižvelgiant į bylos ypatumus), baigčiai.

⁴ OL L 143, 2004, p. 15; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 7 t., p. 38.

25. Galiausiai, ketvirta, prašyme priimti prejudicinį sprendimą neminimas joks teisinis pagrindas pagal nacionalinę teisę, kuriuo būtų grindžiamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo veiksmų planas. Atsižvelgiant į tai, galima numatyti du scenarijus.

26. Viena vertus, galima daryti prielaidą, kad tam tikros nacionalinės teisės nuostatos leistų ar net įpareigotų kilmės teismą, gavus prašymą išduoti pažymą pagal 53 straipsnį, atlikti tam tikrą sprendimo, kurį siekiama vykdyti, patikrinimą. Jeigu taip ir būtų, galima daryti prielaidą, kad, nustačius bet kokias su pirminiu sprendimu susijusias problemas, nacionalinės teisės aktuose būtų numatyta tam tikra tokio sprendimo peržiūra. Tai, ar tokia procedūra iš tikrųjų būtų suderinama su Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsniu, savaime yra kitas klausimas. Tačiau atrodo saugu daryti prielaidą, kad bet kokia galima teisinė ar teisminė reakcija tuo pagrindu būtų nukreipta į *pagrindinį sprendimą*.

27. Kita vertus – o šiuo atveju, atrodo, taip ir yra – gali būti, kad nacionalinės teisės aktuose nėra numatytas joks tokio pobūdžio patikrinimo mechanizmas ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo siūlomas veiksmų planas gali remtis vien Sąjungos teise.

28. Be to, kol kas nesvarstant, ar pagal Sąjungos teisę būtų galima vykdyti tokią peržiūrą, turiu prisipažinti, kad man sunku suprasti būdą, kaip prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ketina imtis tokių veiksmų, visų pirma dėl to, ką konkrečiai būtų galima tokia peržiūra pasiekti, jei tai būtų įmanoma. Jei teisingai suprantu tai, ką siūlo nacionalinis teismas, tas teismas, viena vertus, galėtų išduoti pažymą pagal 53 straipsnį, tačiau tuo pat metu įspėtų vieną iš pradinės procedūros šalių ir nurodytų jai, kad ji gali ginčyti paties sprendimo, kurį jis ką tik patvirtino, vykdymą.

29. Nepaisant to, kiek šis siūlomas veiksmų planas yra susijęs su gerais ketinimais ir originalus, ir neatsižvelgiant į tai, ar pagal nacionalinę teisę leidžiamas toks teisėjo ir atsakovo bendravimas, mano nuomone, toks veiksmų planas būtų gana sunkiai suderinamas su tam tikrais teisiniais principais.

30. Pirma, kilmės teismo tuo pačiu metu išduodama pažyma, kuria patikimai nustatoma, kad teismo sprendimas yra vykdytinas, ir pranešimas atsakovei, kuriuo ji informuojama apie tai, kad toks sprendimas tariamai yra klaidingas, pakenktų tarpusavio pasitikėjimo principui, kuris yra sprendimų tarpusavio pripažinimo sistemos pagrindas⁵. Iš tiesų mažai tikėtina, kad valstybės narės, į kurią kreipiamasi, vykdymo užtikrinimo institucijos būtų vienintelės, kurios galėtų atsakyti į klausimą, ar bet kurio tokio teismo sprendimai gali būti patikimi.

31. Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo siūlomas veiksmų planas taip pat prieštarautų teisinio saugumo principui, nes dėl jo iš esmės kiltų abejonių, jei ne tiesiogiai dėl teisinio galiojimo, tai, be abejo, dėl pažymos pagal 53 straipsnį ir susijusio galutinio sprendimo *de facto* taikymo.

32. Trečia ir, ko gero, svarbiausia, kyla rimtų abejonių, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo siūlomas veiksmų planas yra suderinamas su teisingo bylos nagrinėjimo ir procesinio lygiateisiškumo principais, kaip išsamiau paašškinta „įsivaizdavimo teorijoje“, kurią Europos Žmogaus Teisių Teismas parengė pagal visuotinai priimtą principą, kad „teisingumas ne tik turi būti vykdomas, bet ir turi matytis, kad jis vykdomas“. Pagal Europos žmogaus teisių konvencijos

5 Žr. Reglamento Nr. 1215/2012 26 konstatuojamąją dalį.

6 straipsnio 1 dalį reikalaujama, kad teismo procesas būtų sąžiningas tiek iš esmės, tiek pagal išorę. Visų pirma, teismo nariai ne tik turi būti nešališki ir nepriklausomi, bet ir veikti taip, kad nekiltų kokių nors įtarimų dėl galimo šališkumo⁶. Manau, kad Sąjungos teisinėje sistemoje taip pat būtų taikomi tie patys teisės principai⁷.

33. Atsižvelgiant į šiuos standartus, teismo pasiūlytas veiksmų planas praktiškai reikštų, kad teismas nebebūtų nešališkas teismas, bet savo valia ir akivaizdžiai ne pagal kokią nors procedūrinę sistemą veiksmingai vykdytų atsakovo teisinio konsultanto funkcijas, vienai šaliai suteikdamas teisinę konsultaciją dėl to, kaip ginčyti sprendimą, kurį jis ką tik priėmė, kurio vykdymą siekia užtikrinti kita šalis.

34. Todėl šioje išvadoje suprantu klausimą, kurį nacionalinis teismas pateikė, bendresne prasme, atsiribodamas nuo konkretaus veiksmų plano, kurį, kaip atrodo, svarsto nacionalinis teismas: ar nacionalinis teismas, išduodamas pažymą pagal 53 straipsnį, kurią jis turi teisę (ar net privalo) išduoti pagal Sąjungos teisę, turi patikrinti, ar teismo sprendimas, kuris turi būti patvirtintas, buvo priimtas pažeidžiant jurisdikcijos taisykles dėl vartojimo sutarčių?

35. Taip formuluojant klausimą, be abejo, atsakymas į jį apims ir atsakymą dėl galimų pažeidimų, kaip nurodyta pirmiau, t. y. ar bet koks toks veiksmas būtų leidžiamas (arba reikalingas) tiesiogiai pagal pačią Sąjungos teisę, taip pat ar nacionalinės teisės normos, kuriose numatyta tokia peržiūra, būtų suderinamos su tomis pačiomis Sąjungos teisės nuostatomis. Tačiau pagal abu šiuos scenarijus vienintelis įmanomas tokios peržiūros procedūrinis rezultatas turėtų būti nukreiptas į patį pagrindinį nacionalinį sprendimą arba, galbūt, pripažinimo procedūros nutraukimą (neišduodant pažymos pagal 53 straipsnį), kitaip tariant, į pasekmes, kurios turi būti suderinamos su nešališko teismo teismine funkcija.

36. Tačiau, prieš pradėdant nagrinėti bylą iš esmės, būtina pateikti kelias pastabas dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos šioje byloje. Nors nė viena iš šalių, kurios pateikė pastabas, neišklė šio klausimo, Teisingumo Teismas savo iniciatyva turi įvertinti, ar jis turi jurisdikciją priimti sprendimą byloje, kuriose pagal SESV 267 straipsnį nustatytos teismo jurisdikcijos sąlygos gali būti netenkinamos.

B. Teismo jurisdikcija (pirmasis veiksmas)

37. Ar teismas, laikydamasis Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnyje nustatytos tvarkos ir vykdančias teismines funkcijas, yra kilmės teismas? Ar veiksmas, kuriuo galutinis nacionalinis sprendimas yra iš esmės „perrašomas“ į I priedo formą, yra tik administracinio pobūdžio, todėl „teismo“ apibrėžtis pagal SESV 267 straipsnį galbūt jo neapima?

38. Teisingumo Teismas tam tikru mastu šį klausimą išnagrinėjo neseniai priimtame Sprendime *Gradbeništvo Korana*, kuriame konstatavo, kad pažymos pagal 53 straipsnį išdavimo procedūra tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, yra teismo pobūdžio, todėl nacionalinis teismas turi teisę pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą⁸.

39. Atsižvelgiant į šį vertinimą, susijusį tik su tokiomis aplinkybėmis, kokios nagrinėjamos *pagrindinėje byloje*, kyla klausimas, ar pažymos pagal 53 straipsnį išdavimo procedūra *visada* yra teismo pobūdžio; arba bent jau – ar ši procedūra taip pat yra teismo pobūdžio tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos šioje pagrindinėje byloje.

⁶ Žr. visų pirma 1970 m. sausio 17 d. EŽTT sprendimą *Delcourt prieš Belgiją* (CE:ECHR:1970:0117JUD000268965, 31 punktas) ir 2001 m. birželio 7 d. EŽTT sprendimą *Kress prieš Prancūziją* (CE:ECHR:2001:0607JUD003959498, 41 punktas).

⁷ Žr. visų pirma neseniai priimtą 2018 m. vasario 27 d. Sprendimą *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, 41–44 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

⁸ 2019 m. vasario 28 d. sprendimas (C-579/17, EU:C:2019:162, 41 punktas).

40. Pagal suformuotą jurisprudenciją, siekdamas nustatyti, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi institucija yra „teismas“ pagal SESV 267 straipsnį, o tai yra klausimas, kurį reglamentuoja tik Sąjungos teisė, Teisingumo Teismas atsižvelgia į tam tikras aplinkybes, kurios žinomos kaip „*Dorsch* kriterijai“⁹. Siekiant nustatyti, ar institucija gali būti laikoma „teismu“, turinčiu teisę pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, būtina įsitikinti, ar atitinkama nacionalinė institucija yra įsteigta pagal įstatymą, ar ji yra veikianti nuolat, ar jos jurisdikcija yra privaloma, ar procesas šioje institucijoje pagrįstas *rungimosi principu*, ar ji taiko teisės normas ir ar ji yra nepriklausoma.

41. Be to, siekiant nustatyti, ar nacionalinė institucija, kuriai įstatymo pavesta vykdyti skirtingas funkcijas, laikytina „teismu“ pagal SESV 267 straipsnį, būtina patikrinti, kokio pobūdžio yra konkrečios jos funkcijos (teisminės ar administracinės), kurias ji vykdo tam tikromis teisinėmis aplinkybėmis, kuriomis ji turi kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti sprendimą, siekiant nustatyti, ar joje nagrinėjamas ginčas ir ar ji turi priimti sprendimą pagal teisminiam sprendimui priimti skirtą procedūrą¹⁰. Visų pirma, nacionalinė institucija, – net jei ji yra teisminė institucija pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus¹¹, – negali būti laikoma „teismu“, kaip apibrėžta SESV 267 straipsnyje, jei ji sprendžia klausimus vykdydama neteismines funkcijas, pavyzdžiui, administracinio pobūdžio funkcijas¹².

42. Šiame etape Teisingumo Teismas, siekdamas nustatyti, ar jis iš tikrųjų gali atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo iškeltą klausimą, galėtų išsamiai išnagrinėti, ar įvykdomas kiekvienas *Dorsch* kriterijus. Vis dėlto įdomu, ar toks požiūris būtų naudingas dėl paprastos priežasties, kad šiuo atveju turinys lemia priimtinumą, ir atvirkščiai. Nepateikiant esminio atsakymo į nacionalinio teismo pateiktą klausimą (dėl pažymos pagal 53 straipsnį procedūros taikymo srities ir pobūdžio), neįmanoma nustatyti to, kokias funkcijas (teismines ar tik administracinio pobūdžio) pagal Sąjungos teisę šioje procedūroje vykdo nacionalinis teismas, ir tokiu būdu nustatyti priimtumo klausimo. Anksčiau ar vėliau, vykstant diskusijoms dėl priimtumo, turėtų būti sprendžiamas turinio klausimas, vėliausiai – aptariant procedūros pobūdį (teismo, *inter partes*) pagal Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnį. Šios diskusijos rezultatai turėtų būti taikomi vertinant priimtumo klausimą, tuo pat metu darant prielaidą, kad tai buvo tik priimtumo vertinimas.

43. Šiuo atžvilgiu manau, kad toks požiūris neturi praktinės prasmės. Be to, reikėtų aptarti ir keletą kitų *Dorsch* kriterijų, kurie yra labai ribotai arba visai nesusiję su nacionalinio teismo nustatyta faktine problema ir, be to, reikalauja įsigilinti į kai kuriuos nacionalinės teisės ypatumus, kurių paprasčiausiai nėra.

44. Todėl, užuot išitraukus į be jokių abejonių karštą diskusiją dėl to, kas yra pirmas – kiaušinis ar višta – ir koku mastu višta nulemia kiaušinį, tiesiogiai pradėsiu analizuoti kiaušinio vidų. Todėl pirmiausia atkreipsiu dėmesį į bylos esmę ir, siekdamas išsamumo, šios išvados pabaigoje trumpai grįšiu prie jurisdikcijos klausimo¹³.

9 Žr. 1997 m. rugsėjo 17 d. Sprendimą *Dorsch Consult* (C-54/96, EU:C:1997:413, 23 punktas) ir naujesnį 2014 m. liepos 17 d. Sprendimą *Torresi* (C-58/13 ir C-59/13, EU:C:2014:2088, 17 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

10 Žr., *inter alia*, 2014 m. liepos 17 d. Sprendimą *Torresi* (C-58/13 ir C-59/13, EU:C:2014:2088, 19 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

11 Žr., pvz., 1995 m. spalio 19 d. Sprendimą *Job Centre* (C-111/94, EU:C:1995:340, 11 ir 12 punktai).

12 Šiuo klausimu žr. 2013 m. sausio 31 d. Sprendimą *Belov* (C-394/11, EU:C:2013:48, 40 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

13 Žr. šios išvados 93–104 punktus.

C. Prejudicinio klausimo vertinimas

45. Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnis, aiškinamas atsižvelgiant į Chartijos 47 straipsnį, užkerta kelią kilmės teismui, kurio prašoma išduoti pažymą apie *res judicata* galią įgijusį teismo sprendimą, savo iniciatyva patikrinti, ar sprendimas buvo priimtas pažeidžiant jurisdikcijos taisykles dėl vartojimo sutarčių.

46. Čekijos vyriausybė, Airija ir Italijos vyriausybė mano, kad argumentai, kuriais remiasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, prieštarauja Reglamento Nr. 1215/2012 turiniui ir dvasiai. Kita vertus, Komisija tvirtina, kad Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnis neužkerta kelio kilmės teismui patikrinti, ar buvo pažeistos tame pačiame reglamente nustatytos jurisdikcijos taisyklės, ir, jei reikia, informuoti vartotoją. Tačiau Komisija priduria, kad pagal šią nuostatą nereikalaujama, kad kilmės teismas tai padarytų.

47. Iš esmės pritariu Čekijos vyriausybės, Airijos ir Italijos vyriausybės nuomonei.

1. Pažymos pagal 53 straipsnį paskirtis ir funkcija

48. Svarbu nuo pat pradžių pabrėžti pažymos pagal 53 straipsnį paskirtį ir funkciją.

49. Pagal Reglamento Nr. 1215/2012 42 straipsnio 1 dalį pareiškėjas, prašantis vykdyti kitoje valstybėje narėje priimtą teismo sprendimą, privalo valstybės narės, į kurią kreipiamasi, kompetentingai vykdymo institucijai pateikti atitinkamo teismo sprendimo kopiją ir pažymą pagal 53 straipsnį. Pagal Reglamento Nr. 1215/2012 43 straipsnio 1 dalį ši pažyma taip pat turi būti įteikta asmeniui, kurio atžvilgiu prašoma vykdyti sprendimą, prieš pradėdant taikyti pirmąją vykdymo priemonę¹⁴.

50. Pažymos pagal 53 straipsnį paskirtis – autoritetingai patvirtinti, kad teismo sprendimas yra vykdytinas. Jame pateikiama sprendimo santrauka ir, jei reikia, atitinkama informacija apie atlygintinas bylinėjimosi išlaidas ir palūkanų apskaičiavimą. Todėl tai yra labai informatyvus dokumentas. Iš teismo sprendimo, kurio vykdymo užtikrinimo siekiama, išskiriant svarbiausią informaciją ir padarant tą informaciją lengvai suprantamą institucijoms ir bet kuriai suinteresuotajai šaliai, – dėl standartinės formos, kuri turi būti vartojama, kaip nurodyta Reglamento Nr. 1215/2012 I priede, – pažyma pagal 53 straipsnį padeda greitai ir veiksmingai vykdyti užsienyje priimtus teismo sprendimus¹⁵.

51. Pagal 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo¹⁶ nustatytą sistemą minėtos pažymos nebuvo reikalaujama¹⁷, tačiau ji tapo privaloma įsigaliojus Reglamentui Nr. 1215/2012. Taip yra dėl to, kad naujajame reglamente, panaikinant *egzekvaturos* poreikį, numatyta supaprastinta procedūra, grindžiama principu, kad valstybėje narėje priimtas sprendimas turėtų būti traktuojamas taip, tarsi jis būtų priimtas valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi¹⁸. Šios naujovės tikslas – sumažinti tarpvalstybinių ginčų trukmę ir sąnaudas¹⁹.

¹⁴ Taip pat žr. Reglamento Nr. 1215/2012 32 konstatuojamąją dalį.

¹⁵ Žr. 2012 m. rugsėjo 6 d. Sprendimą *Trade Agency* (C-619/10, EU:C:2012:531, 41 punktą) ir generalinės advokatės J. Kokott išvadą toje byloje (EU:C:2012:247, 38 punktą).

¹⁶ OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42.

¹⁷ Žr. Reglamento Nr. 44/2001 53–55 straipsnius. Taip pat žr. 2012 m. rugsėjo 6 d. Sprendimą *Trade Agency* (C-619/10, EU:C:2012:531, 36 punktą).

¹⁸ Žr. Reglamento Nr. 1215/2012 39 straipsnį.

¹⁹ Šiuo klausimu žr. Reglamento Nr. 1215/2012 26 konstatuojamąją dalį.

52. Pagal naująją sistemą valstybės narės, į kurią kreipiamasi, valdžios institucijos turi vykdyti teismo sprendimą remdamosi tik teismo sprendime ir pažymoje pagal 53 straipsnį pateikta informacija. Būtent todėl ši pažyma, kaip konstatavo Teisingumo Teismas, sudaro pagrindą įgyvendinti užsienyje priimtų teismo sprendimų tiesioginio vykdymo principą²⁰. Paprastai tariant, be šios pažymos teismo sprendimas negali laisvai judėti Europos teisminėje erdvėje²¹.

53. Svarbu tai, kad pagal Reglamentą Nr. 1215/2012 kilmės teismas tapo *vienintele* pažymų pagal 53 straipsnį išdavimo institucija, kitaip nei pagal ankstesnę sistemą, pagal kurią minėta valdžios institucija nebūtinai buvo teismas, priėmęs teismo sprendimą²². Todėl akivaizdu, kad ES teisės aktų leidėjas nusprendė, kad paprastai teismas, kurio prašoma išduoti pažymą pagal 53 straipsnį, neturi nustatyti savo jurisdikcijos nagrinėti bylą iš esmės. Jurisdikcija buvo patvirtinta, tiesiogiai ar netiesiogiai, priimant sprendimą, kurį siekiama vykdyti. Iš tiesų Reglamento Nr. 1215/2012 I priede pateiktoje formoje reikalaujama, kad kilmės teismas priimtų sprendimą dėl jurisdikcijos nagrinėti bylą iš esmės tik tuo atveju, jei tas teismas buvo priėmęs „laikinąją priemonę, įskaitant apsaugos priemonę“²³.

54. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo pasiūlytas Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnio aiškinimas negali būti lengvai suderintas su pirmiau pateiktais svarstymais. Visų pirma, toks aiškinimas iš tikrųjų pažeistų vieną iš pagrindinių naujos sistemos, įvestos Reglamentu Nr. 1215/2012, savybių. Iš tikrųjų, patikrinimai, kurie anksčiau buvo vykdomi valstybėje narėje, į kurią buvo kreipiamasi išduodant egzekvatūrą, būtų ne panaikinti, o tik perkelti į kilmės valstybėje narėje vykdomą pažymos išdavimo etapą. Taigi, šios nuostatos formuluotė prieštarautų Reglamento Nr. 1215/2012 logikai ir dvasiai.

55. Šią nuomonę patvirtina keletas kitų argumentų.

2. Kilmės teismo įgaliojimai

56. Sprendime *Trade Agency* Teisingumo Teismas konstatavo, kad pagal Reglamentu Nr. 44/2001 nustatytą tvarką atitinkamo pažymėjimo išdavimas (tuo metu numatytas jo 54 straipsnyje) buvo „beveik automatinis“²⁴. Pagal Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnį ES teisės aktų leidėjas šį požiūrį akivaizdžiai patvirtino. Privalomosios tos nuostatos formuluotės sąlygos patvirtina, kad: „[k]ilmės teismas bet kurios suinteresuotosios šalies prašymu išduoda pažymą“²⁵.

57. Tačiau ką reiškia toks *kvaziautomatiškumas* praktiškai? Mano nuomone, tai reiškia, kad kilmės teismas, kai į jį kreipiamasi pagal Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnį, turi patikrinti, ar įvykdytos tos nuostatos taikymo sąlygos. Visų pirma, tas teismas turėtų patikrinti, ar Reglamentas Nr. 1215/2012 šiuo atveju taikomas *ratione temporis* ir *ratione materiae*. Tas teismas taip pat turėtų užtikrinti, kad sprendimas, kurį siekiama vykdyti, būtų priimtas jo paties ir kad pareiškėjas būtų suinteresuotoji šalis, kaip apibrėžta 53 straipsnyje.

58. Priešingai, kilmės teismas negali imtis platesnio šio klausimo nagrinėjimo ir išplėsti peržiūros taip, kad ji apimtų ginčo aspektus, peržengiančius Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnio ribas. Konkrečiau kalbant, kilmės teismas negali iš naujo vertinti materialinių ir jurisdikcinių klausimų, kurie buvo išspręsti teismo sprendime, kurio vykdymo siekiama.

20 Šiuo klausimu žr. 2019 m. vasario 28 d. Sprendimą *Gradbeništvo Korana* (C-579/17, EU:C:2019:162, 37 punktą).

21 Žr. generalinio advokato Y. Bot išvadą byloje *Gradbeništvo Korana* (C-579/17, EU:C:2018:863, 44 punktą ir jame nurodyta jurisprudenciją).

22 Pagal Reglamento Nr. 44/2001 54 straipsnį pažymą turėjo išduoti „[v]alstybės narės, kurioje buvo priimtas teismo sprendimas, teismas *arba kompetentinga institucija*“ (išskirta mano).

23 Žr. Reglamento Nr. 1215/2012 I priede pateiktos standartinės formos 4.6.2.2 punktą. Taip pat žr. šio reglamento 42 straipsnio 2 dalį.

24 2012 m. rugsėjo 6 d. sprendimas (C-619/10, EU:C:2012:531, 41 punktą).

25 Išskirta mano.

59. Kitoks šios nuostatos aiškinimas pakenktų Reglamentu Nr. 1215/2012 nustatytai sistemai ir nustatytų papildomą teisminės peržiūros lygmenį, net jei nacionalinėje teisėje nenumatyta (arba nebenumatyta) atitinkamo teismo sprendimo apskundimo procedūra. Taigi toks požiūris galėtų pažeisti *res judicata* principą.

60. Teisingumo Teismas jau yra pabrėžęs *res judicata* principo svarbą Sąjungos teisinei tvarkai ir nacionalinėms teisės sistemoms. Siekdamas užtikrinti teisės ir teisinių santykių stabilumą, taip pat gerą teisingumo administravimą, Teisingumo Teismas konstatavo, jog svarbu, kad teismo sprendimai, kurie išnaudojus visas galimas teisių gynimo priemones arba pasibaigus numatytiems pasinaudojimo jomis terminams tampa galutiniais, nebegalėtų būti ginčijami²⁶.

61. Taigi, net jeigu mokėjimo įsakymas, kaip mano prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, buvo išduotas pažeidžiant Reglamento Nr. 1215/2012 II skyriaus 4 skirsnyje nustatytas jurisdikcijos taisykles, tai nepanaikina to, kad mokėjimo įsakymas yra galutinis ir dėl to turi būti vykdomas tarpvalstybiniu mastu.

62. Šiuo atžvilgiu dar vienas aspektas, kuris, atrodo, kelia problemų, yra tai, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo tyrimas buvo atliktas *ex officio*.

63. Reglamento Nr. 1215/2012 46 straipsnyje aiškiai nurodyta, kad sprendimas gali būti atmetas remiantis šio reglamento 45 straipsnyje nurodytais pagrindais tik „[a]smeniui, kurio atžvilgiu prašoma vykdyti teismo sprendimą, pateikus prašymą“. Be to, šio reglamento 45 straipsnio 2 dalyje taip pat nurodyta, kad nagrinėjant, ar tenkinami 45 straipsnio 1 dalies e punkto pagrindai, „teismas, kuriam pateiktas prašymas, turi remtis nustatytais faktais, kuriais kilmės teismas grindė savo jurisdikciją“.

64. Šį požiūrį galima sugretinti su kitais Reglamente Nr. 1215/2012 nurodytais atvejais, kai ES teisės aktų leidėjas aiškiai įpareigoja teismą imtis veiksmų savo iniciatyva. Taip yra visų pirma šio reglamento 27, 28 straipsniuose ir 29 straipsnio 1 dalyje.

65. Šios nuostatos, vertinamos kartu, rodo, kad ES teisės aktų leidėjas nusprendė palikti šalies, kurios atžvilgiu prašoma vykdyti sprendimą, iniciatyvai pareikšti prieštaravimą dėl vykdymo. Toks pasirinkimas, be abejonės, atitinka tikslą kuo labiau skatinti laisvą teismo sprendimų judėjimą Europos Sąjungoje. Siekiant šio tikslo, reikia nustatyti aiškas ribas, kada ir kaip gali būti reiškiamas prieštaravimas dėl užsienyje priimto teismo sprendimo vykdymo ir koku pagrindu tai gali būti padaryta.

66. Atsižvelgdamas į tai, manau, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neturi teisės patikrinti, ar nagrinėjamas mokėjimo įsakymas buvo išduotas teisėtai ir visų pirma ar atitiko Reglamente Nr. 1215/2012 nustatytas jurisdikcijos taisykles. *A fortiori* prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neprivalo to daryti *ex officio*.

3. Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnyje nustatyta procedūra

67. Šią išvadą patvirtina ir Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnyje numatytos procedūros pobūdis. Reglamente Nr. 1215/2012 nėra nuostatos dėl procedūros, kurios turi būti laikomasi išduodant pažymą pagal 53 straipsnį.

²⁶ Žr. visų pirma 2006 m. kovo 16 d. Sprendimą *Kapferer* (C-234/04, EU:C:2006:178, 20 punktą).

68. Todėl administraciniai ir praktiniai šios procedūros aspektai (pavyzdžiui, vidaus kompetencija kilmės teisme, pateiktini dokumentai, mokesčių buvimas ir jų dydis ir t. t.) reglamentuojami valstybių narių teisės aktais. Tačiau taip yra tik tuo atveju, jei užtikrinamas Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatų laikymasis, jame nustatytos sistemos veikimas nėra neveiksmingas ir netrukdoma siekti to reglamento tikslo.

69. Kaip paaiškinta šios išvados 56–61 punktuose, iš naujosios sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo sistemos logikos ir Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnio formuluotės išplaukia, kad kilmės teismo pažymos pagal 53 straipsnį išdavimas yra automatinis. Nustatęs, kad laikomasi 53 straipsnio taikymo sąlygų, kilmės teismas negali atsisakyti išduoti pažymą.

70. Dėl to pagal procedūrą, kurios turi laikytis kilmės teismas, neišvengiamai reikalaujama, kad pareiškėjo prašymas būtų nedelsiant išnagrinėtas. Bet koks papildomas laikotarpis, kurio kilmės teismas reikalautų platesniam tyrimui nei vien patikrinimui, ar įvykdytos Reglamento (EB) Nr. 1215/2012 53 straipsnyje nustatytos sąlygos, atlikti, be abejonės, lemtų nereikalingą procedūros vėlavimą. Dėl to, savo ruožtu, kiltų pavojus Reglamentu Nr. 1215/2012 sukurtos sistemos veiksmingumui, o tai trukdytų pasiekti tikslą, kad tarpvalstybinis bylinėjimasis būtų trumpesnis ir kainuotų mažiau.

71. Taip būtų visų pirma tais atvejais, kai kilmės teismas *ex officio* nusprendžia atlikti tyrimą siekdamas iš naujo įvertinti klausimus, kurie buvo nagrinėjami (arba turėjo būti nagrinėjami) teismo sprendime, kurį siekiama vykdyti. Pavyzdžiui, tai galėtų būti klausimas, ar tą sprendimą priėmė nacionalinis teismas, turintis jurisdikciją pagal Reglamento Nr. 1215/2012 II skyriuje nustatytas taisykles.

72. Mano išvada šiuo klausimu neprieštarauja Teisingumo Teismo jurisprudencijai, kurioje Teisingumo Teismas išnagrinėjo procedūros, pagal kurią teismo sprendimas pripažįstamas Europos vykdomuoju raštu, kaip jis suprantamas pagal Reglamentą Nr. 805/2004, pobūdį²⁷. Kilmės teismo pareiga patikrinti, ar visi Europos vykdomojo rašto pripažinimo reikalavimai yra tenkinami, aiškiai išplaukia iš Reglamento Nr. 805/2004 6 straipsnio nuostatų, kurios Reglamente Nr. 1215/2012 neturi atitikmens.

4. Vartotojų apsauga pagal Reglamentą Nr. 1215/2012

73. Dabar būtina išnagrinėti, ar tai, kad jurisdikcijos taisyklės, tariamai pažeistos *Tribunale di Milano* (Milano teismas, Milan) išduodant atitinkamą mokėjimo įsakymą, buvo susijusios su jurisdikcija nagrinėjant vartotojams pareikštus ieškinius, vis dėlto galėtų lemti kitokią išvadą.

74. Kaip minėta šios išvados 17 punkte, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi Teisingumo Teismo jurisprudencija (suformuota ypač atsižvelgiant į 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvą 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais²⁸), kurioje teigiama, kad vartotojo padėtis yra mažiau palanki nei pardavėjų ar tiekėjų, todėl gali būti reikalaujama, kad nacionaliniai teismai, prireikus veikdami savo iniciatyva, imtųsi aktyvių veiksmų, kad ta nelygybė tam tikromis aplinkybėmis būtų ištaisyta²⁹.

27 Žr. visų pirma 2015 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Imtech Marine Belgium* (C-300/14, EU:C:2015:825, 46 ir 47 punktai) ir 2016 m. birželio 16 d. Sprendimą *Pebros Servizi* (C-511/14, EU:C:2016:448, 25 punktas).

28 OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288.

29 Žr. šios išvados 3 išnašoje nurodytą jurisprudenciją.

75. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar, remiantis tokia jurisprudencija, tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kilmės teismui *ex officio* leidžiama informuoti vartotoją apie galimą pažeidimą kartu neprieštaraujant ar neatsisakant išduoti pažymos pagal 53 straipsnį. Tokia informacija leistų vartotojai, žinančiai visas aplinkybes, apsvarstyti, ar ji nori ginčyti mokėjimo įsakymo pripažinimą ir vykdymą valstybės narės, kurioje yra jos gyvenamoji vieta, teisme pasinaudojant Reglamento Nr. 1215/2012 45 straipsnio 1 dalies e punkte numatytais teisių gynimo priemonėmis.

76. Šiuo klausimu, kaip Čekijos vyriausybė, Airija, Italijos vyriausybė ir Komisija, manau, kad Teisingumo Teismo jurisprudencija, susijusi su Direktyva 93/13, į Reglamento Nr. 1215/2012 kontekstą negali būti tiesiog perkelta.

77. Direktyva 93/13 iš esmės buvo siekiama suderinti valstybių narių materialinės teisės aktus dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais, paliekant valstybėms narėms galimybę nustatyti būtinas procesines taisykles³⁰, vadovaujantis gerai žinomu procesinės autonomijos principu³¹. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nurodytą jurisprudenciją lėmė situacijos, kuriose Teisingumo Teismas nusprendė, kad dėl nacionalinių procesinių taisyklių vartotojams tapo neįmanoma arba pernelyg sunku naudotis Direktyva 93/13 jiems suteiktomis teisėmis.

78. Šiuo atžvilgiu reikėtų pabrėžti, kad Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog nesąžiningos sąlygos vartotojui nėra privalomos. Kaip yra nusprendęs Teisingumo Teismas, tai yra imperatyvi nuostata, kuri, atsižvelgiant į tai, kad viena iš sutarties šalių yra mažiau palankioje padėtyje, formalią pusiausvyrą, kurią ji nustato tarp sutarties šalių teisių ir pareigų, siekia pakeisti į realią pusiausvyrą, galinčią atkurti pastarųjų lygybę³². Atvirkščiai, Reglamente Nr. 1215/2012 nustatytos bendrosios procesinės taisyklės. Joje nėra jokių į rezultatus orientuotų ir toli siekiančių esminių nuostatų, panašių į Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalį.

79. Tai visai nekelia nuostabos. Reglamente Nr. 1215/2012 numatytos įvairios nuostatos, kurios yra taikomos vartotojams ir suteikia jiems konkrečias teises proceso metu. Kaip paaiškinta 18 konstatuojamojoje dalyje, „kalbant apie draudimo, *vartotojų* ir darbo sutartis, silpnesnioji šalis turėtų būti ginama pagal jurisdikcijos taisykles, kurios yra palankesnės tokios šalies interesams negu bendrosios taisyklės“³³.

80. Todėl, remiantis šio reglamento 17 straipsnio 1 dalies c punktu, jurisdikcija turi būti nustatyta pagal II skyriaus 4 skirsnyje nustatytas taisykles „dėl bylų, susijusių su vartojimo sutartimis, kurias sudaro asmuo, vartotojas, ir kurių dalykas nėra laikomas šio asmens komercine ar profesine veikla <...> jeigu <...> sutartis buvo sudaryta su asmeniu, vykdančiu komercinę arba profesinę veiklą valstybėje narėje, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, arba kitu būdu tokią veiklą susiejančiu su minėta valstybe nare ar keliomis valstybėmis, įskaitant tą valstybę narę, ir jeigu sutartis priskiriama tokios veiklos sričiai“. Kita vertus, pagal Reglamento Nr. 1215/2012 18 straipsnio 2 dalį „[k]ita sutarties šalis gali pareikšti ieškinį vartotojui tik valstybės narės, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, teismuose“.

81. Be to, pagal Reglamento Nr. 1215/2012 45 straipsnio 1 dalies e punkto i papunktį ir 46 straipsnį vartotojams suteikiamas specialus atsisakymo pripažinti ir vykdyti teismo sprendimą pagrindas tais atvejais, kai atitinkamas teismo sprendimas prieštarauja konkrečioms pirmiau nurodytoms jurisdikcijos taisyklėms.

30 Žr. visų pirma Direktyvos 93/13 10 ir 24 konstatuojamąsias dalis.

31 Žr., be kita ko, 2006 m. spalio 26 d. Sprendimą *Mostaza Claro* (C-168/05, EU:C:2006:675, 24 punktas).

32 Žr., *inter alia*, 2012 m. birželio 14 d. Sprendimą *Banco Español de Crédito* (C-618/10, EU:C:2012:349, 40 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

33 Išskirta mano. Taip pat žr. Reglamento Nr. 1215/2012 14 konstatuojamąją dalį.

82. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, manau, kad ES teisės aktų leidėjas Reglamentu Nr. 1215/2012 reglamentuojamais klausimais atsižvelgė į ypatingą vartotojų padėtį ir šiuo tikslu parengė *ad hoc* taisykles. Todėl Reglamente Nr. 1215/2012 jau yra papildomų procesinių garantijų, kurios laikomos būtinomis vartotojams. Atsižvelgiant į tokią sistemą, kuri jau ir taip labai saugo vartotojus, nebūtina persistengti aiškinant šio reglamento 53 straipsnį, kad būtų nustatytos (aiškinimo priemonėmis) papildomos garantijos, kaip tos, kurias siūlo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

83. Sisteminiu požiūriu, jeigu į Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatas būtų įtrauktos papildomos vartotojų apsaugos priemonės, ar panašios sąlygos taip pat turėtų būti taikomos ir kitų kategorijų asmenims, kuriuos, veikiančius kaip atsakovus, ES teisės aktų leidėjas nurodo kaip vertus specialios apsaugos?³⁴

84. Atsižvelgiant į tai, taip pat vertėtų atkreipti dėmesį į tai, kad jurisprudencijoje, kurią nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, Teisingumo Teismas yra pripažinęs, kad vartotojų apsauga nėra absoliuti. Konkrečiai šiuo klausimu jis yra nusprendęs, kad Sąjungos teisė nenustato nacionaliniam teismui pareigos netaikyti vidaus proceso teisės normų, suteikiančių sprendimui *res judicata* galią, net jei tai leistų pašalinti Direktyvoje 93/13 įtvirtintos nuostatos, nepaisant jos pobūdžio, pažeidimą³⁵. Vis dėlto, kaip nurodyta šios išvados 59–61 punktuose, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo siūlomas veiksmų planas prilygtų sprendimo, dėl kurio prašoma išduoti pažymą pagal 53 straipsnį, galutinio pobūdžio ginčijimui.

5. Chartijos 47 straipsnis

85. Galiausiai privalau konstatuoti, kad net jei būtų atsižvelgiama ir į Chartijos 47 straipsnį, mano išvada dėl tinkamo Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnio taikymo nepasikeistų.

86. ES teisės aktų leidėjas atsižvelgė į poreikį užtikrinti, kad suinteresuotosios šalys turėtų pakankamai teisminių institucijų, kuriomis galėtų naudotis ginčijant užsienyje priimtų teismo sprendimų vykdymą. Reglamento Nr. 1215/2012 29 konstatuojamojoje dalyje ES teisės aktų leidėjas pabrėžia, kad „kitoje valstybėje narėje priimto teismo sprendimo tiesioginis vykdymas valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, neskelbiant teismo sprendimo vykdytinu neturėtų kelti grėsmės teisės į gynybą užtikrinimui“, toliau 38 konstatuojamojoje dalyje papildydamas, kad reglamentu nepažeidžiamos pagrindinės teisės, „ypač Chartijos 47 straipsnyje įtvirtintos teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą“.

87. Jau esama nemažai apsaugos priemonių, kurios užtikrina šį tikslą.

88. Pirma, jeigu tiesa tai, kad nagrinėjamas mokėjimo įsakymas buvo išduotas pažeidžiant Reglamento Nr. 1215/2012 II skyriaus 4 skirsnyje nustatytas jurisdikcijos taisykles, A. M. Fiermonte gali pareikšti prieštaravimą dėl pripažinimo ir vykdymo Vokietijoje, remdamasi to paties reglamento 45 straipsnio 1 dalies e punkto i papunkčio ir 46 straipsnio nuostatomis.

89. Antra, A. M. Fiermonte taip pat galėtų pasinaudoti Reglamento Nr. 1215/2012 45 straipsnio 1 dalies b punkte pateiktu atmetimo pagrindu dėl teismo sprendimų, priimtų asmeniui neįsitraukiant į procesą, jeigu tenkinamos jame numatytos sąlygos. Pagal tą nuostatą už akių priimtas teismo sprendimas nepripažįstamas, „jei atsakovui, kuris neatvyko į teismą, laiku ir tinkamu būdu nebuvo įteiktas bylos iškėlimo arba lygiavertis dokumentas, kad jis galėtų pasirengti savo gynybai, išskyrus atvejus, kai atsakovas neužginčijo teismo sprendimo, nors turėjo galimybę tai padaryti“.

34 Pvz., draudėjai, apdraustieji, draudimo sutarčių naudos gavėjai, nukentėjusiosios šalys, darbuotojai (paminint tik Reglamento Nr. 1215/2012 45 straipsnio 1 dalies e punkto i papunktyje nurodytus asmenis).

35 Žr., pvz., 2017 m. sausio 26 d. Sprendimą *Banco Primus* (C-421/14, EU:C:2017:60, 47 punktą ir jame nurodyta jurisprudenciją).

90. Trečia, į Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatas įtrauktą apsaugos sistemą papildė valstybės atsakomybės principas. Jei A. M. Fiermonte manytų, kad patyrė žalą dėl to, kad kilmės teismas pažeidė Reglamente Nr. 1215/2012 nustatytas taisykles, ir dėl galimų išlaidų, kurios jau patiriamos dėl kilmės teismo priimto neteisėto sprendimo, taigi, kad ir kokie būtų tolesni valstybės narės, į kurią kreipiamasi, kompetentingo teismo veiksmai, ji turėtų galimybę reikalauti iš atitinkamos (-ų) valstybės (-ių) narės (-ių) atlyginti žalą.

91. Pagal suformuotą jurisprudenciją valstybės atsakomybės už nuostolius arba žalą, padarytą asmenims dėl Sąjungos teisės pažeidimų, už kuriuos gali būti laikoma atsakinga valstybė, principas taikomas visais atvejais, kai valstybė narė pažeidžia Sąjungos teisę, neatsižvelgiant į tai, kuri valdžios institucija atsakinga už pažeidimą, įskaitant atvejus, kai pažeidimas kyla dėl teismo sprendimo³⁶.

92. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, manau, kad Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnis užkerta kelią kilmės teismui, kurio prašoma išduoti pažymą, susijusią su *res judicata* galią įgijusiu teismo sprendimu, savo paties iniciatyva nustatyti, ar sprendimas buvo priimtas pažeidžiant jurisdikcijos taisykles dėl vartojimo sutarčių.

D. Teisingumo Teismo jurisdikcija (antrasis veiksmas)

93. Išnagrinėjęs bylos esmę, galiausiai grįžtu prie jurisdikcijos klausimo vien siekdamas išsamumo.

94. Dėl įvairių priežasčių manau, kad kilmės teismo vykdomos funkcijos, kai prašoma išduoti pažymą pagal 53 straipsnį, yra teisminio pobūdžio. Todėl tokiu atveju toks teismas gali pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį.

95. Pirma, šios išvados 52 punkte pabrėžiau, kad pažyma pagal 53 straipsnį yra svarbi pagal Reglamento Nr. 1215/2012 sistemą. Ši pažyma yra užsienyje priimtų teismo sprendimų tiesioginio vykdymo principo įgyvendinimo pagrindas. Kai pažyma pagal 53 straipsnį pristatoma kompetentingai teisėsaugos institucijai, ji praktiškai pradeda gyvuoti savarankiškai. Visą informaciją, reikalingą atitinkamam teismo sprendimui vykdyti, pažymoje iš esmės turėtų būti galima rasti „vartotojui patogiu būdu“. Todėl teisinga daryti prielaidą, kad yra mažai tikėtina, jog vykdymo užtikrinimo institucijos, išskyrus atvejus, kai aiškiai kyla abejonių, dar kartą tikrintų tos informacijos tikslumą nagrinėdamos atitinkamo teismo sprendimo tekstą, kuris dažnai yra parengtas kalba, kurios jos nemoka. Todėl praktiškai pažyma pagal 53 straipsnį gali būti teismo sprendimo vykdymo pagrindas.

96. Antra, institucijos, atsakingos už informacijos paėmimą iš teismo sprendimo, kurio vykdymo prašoma, ir tos informacijos pateikimą specifine forma, vaidmuo dažnai gali būti daugiau mechaninis. Tačiau taip gali būti ne visada. Norint užpildyti Reglamento Nr. 1215/2012 I priede pateiktą formą, reikia gana išsamios informacijos. Visiškai įmanoma, kad teismo sprendime, kurį siekiama įvykdyti, tam tikros šios informacijos nebus galima rasti. Kai kurie iš šių klausimų, žinoma, gali būti ginčytini. Kitais atvejais gali tekti aiškinti priimtą galutinį sprendimą.

97. Be to, tarp šalių gali kilti ginčas dėl to, ar laikomasi Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnio taikymo sąlygų, aptartų šios išvados 57 punkte. Byla *Gradbeništvo Korana*³⁷ yra puikus to pavyzdys.

98. Visi šie argumentai ir galimybės leidžia padaryti gana aiškią išvadą: pažymos pagal 53 straipsnį pildymas vargu ar gali būti laikomas „administracine“ procedūra, kuri prilygsta atvejui, kai asmens tiesiog paprašoma išduoti dokumentą be didelio svarstymo ar pastangų.

³⁶ Žr. visų pirma 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimą *Köbler* (C-224/01, EU:C:2003:513, 30–59 punktai).

³⁷ 2019 m. vasario 28 d. sprendimas (C-579/17, EU:C:2019:162).

99. Trečia, atsižvelgiant į tai, mano nuomone, yra nepakankamas Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnio aiškinimas, pagal kurį (teisminių arba administracinių) funkcijų, kurias vykdo pažymą išduodanti įstaiga, pobūdis kaskart priklauso nuo to, kokias problemas reikia spręsti tos konkrečios procedūros metu. Šių funkcijų pobūdis, kaip nustatyta Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatose, turi būti toks pat nuo pat procedūros pradžios iki pabaigos, nepaisant to, ar klausimai, kuriuos turi spręsti kilmės teismas, yra daugiau ar mažiau sudėtingi, ar apima vertinimus, kurie tam tikru mastu gali apimti daugiau, nei aiškiai numatyta teismo sprendime, kurio vykdymo siekiama. Paprastai tariant, manau, kad sunku laikytis požiūrio, pagal kurį konkrečios bylos ypatumai ir (ne)sėkmės galėtų pakeisti Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnį į kintamą procedūrą, kuri kartais bus, o kartais nebus teisminė.

100. Galiausiai, ketvirta, apskritai taip pat gali būti naudinga priminti, kad pažymos pagal 53 straipsnį išdavimo procedūra praktiškai įgyvendinama nacionaliniu lygmeniu taikant įvairias „delegavimo vidaus lygmeniu“³⁸ formas. Pažymą pagal 53 straipsnį gali išduoti atskiras teisėjas arba tai padaryti gali būti pavesta teismo tarnautojui ar kitam pareigūnui, tačiau tai vis dar atliekama *nacionaliniame teisme*.

101. Mano nuomone, kai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi institucija pagal bendrąją ir institucinę apibrėžtį yra „teismas“, kaip jis suprantamas pagal nacionalinę teisę, turi būti pateikti tinkami argumentai siekiant įrodyti, kad ta institucija, nepaisant jos bendro teismo pobūdžio, konkrečiu atveju pagrindinėje byloje aiškiai vykdo tik administracines funkcijas³⁹. Man atrodo, kad Teisingumo Teismas yra padaręs tokią išvadą tik tuo atveju, kai buvo neginčytina, kad nagrinėjama veikla, nepaisant to, kad ją vykdo teisminė institucija, nelėmė teismo pobūdžio sprendimo⁴⁰. Priešingai, tais atvejais, kai padėtis buvo sudėtingesnė, atrodo, Teisingumo Teismas suteikė nacionaliniam teismui galimybę vadovautis principu „visos abejonės aiškinamos kaltinamojo naudai“⁴¹.

102. Manau, kad toks požiūris pagrįstas ir galbūt labiau pateisinamas atsižvelgiant į Reglamentu Nr. 1215/2012 nustatytą teismų bendradarbiavimo sistemą. Visos sistemos, kurios svarbus komponentas yra jos 53 straipsnis, veikimas priklauso nuo teisminėms institucijoms suteikto esminio vaidmens. Taigi, kai teismui kyla abejonių dėl Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatų, siekiant užtikrinti teisės vienodumą ir aiškumą, teisė kreiptis į Teisingumo Teismą pagal SESV 267 straipsnį neturi būti aiškinama pernelyg siaurai.

103. Šiuo atveju nėra abejonės, kad *Tribunale di Milano* (Milano teismas, Milanai) ir atskiras teisėjas, kuris, atrodo, turi kompetenciją išduoti pažymą pagal 53 straipsnį, yra įprastos Italijos teismų sistemos dalis. Be to, Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnyje nustatyta procedūra dėl pirmiau nurodytų priežasčių aiškiai nėra tik administracinio pobūdžio.

104. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, manau, kad Teisingumo Teismas turi jurisdikciją atsakyti į šioje byloje pateiktą klausimą.

38 Dėl tokio delegavimo *vidaus lygmeniu* ir delegavimo *išorės lygmeniu* žr. mano išvadą byloje *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2016:825, 96–97 punktai).

39 Žr. generalinio advokato N. Wahl išvadą sujungtose bylose *Torresi* (C-58/13 ir C-59/13, EU:C:2014:265, 72 ir 73 punktai).

40 Žr., pvz., 1995 m. spalio 19 d. Sprendimą *Job Centre* (C-111/94, EU:C:1995:340).

41 Žr., pvz., 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *Cartesio* (C-210/06, EU:C:2008:723, 54–63 punktai).

V. Išvada

105. Siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Tribunale di Milano* (Milano teismas, Milanai, Italija) prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktą klausimą:

- 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (nauja redakcija) 53 straipsnis užkerta kelią kilmės teismui, kurio prašoma išduoti pažymą apie *res judicata* galią įgijusį teismo sprendimą, savo iniciatyva patikrinti, ar sprendimas buvo priimtas pažeidžiant jurisdikcijos taisykles dėl vartojimo sutarčių.